

Remonstrantse Gemeente Rotterdam

Zondag 11 mei 2025

(© Mechteld Jansen voor Provincie Zeeland)

Thema: Het Woord zet aan tot beweging

Voorgangers: Hugo de Jonge en Tjaard Barnard

In de dienst worden

Martine Vredembregt-van Rossen en Peter Fransman bevestigd als lid van de kerkenraad

Welkom en aansteken van de kaars door lid van de kerkenraad

Orgelspel

(Gemeente gaat staan)

Aanvangslied 601 Licht dat ons aanstoot in de morgen

1 Licht dat ons aan-stoot in de mor-gen,
voor-tij-dig licht waar-in wij staan
koud, één voor één, en on-ge-bor-gen,
licht o-ver-dek mij, vuur mij aan.
Dat ik niet uit-val, dat wij al-len
zo zwaar en droe-vig als wij zijn
niet uit-el-kaars ge-na-de val-len
en doel-loos en on-vind-baar zijn.

Liedboek Online

2. Licht, van mijn stad de stedehouder,
aanhoudend licht dat overwint.
Vaderlijk licht, steevaste schouder,
draag mij, ik ben jouw kijkend kind.
Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen
of ergens al de wereld daagt
waar mensen waardig leven mogen
en elk zijn naam in vrede draagt.

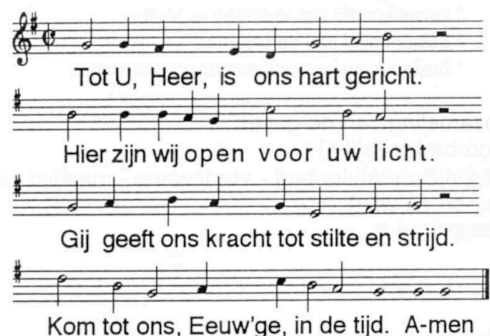
3. Alles zal zwichten en verwaaien
wat op het licht niet is geijkt.
Taal zal alleen verwoesting zaaien
en van ons doen geen daad beklijft.
Veelstemmig licht, om aan te horen
zolang ons hart nog slagen geeft.
Liefste der mensen, eerstgeboren,
licht, laatste woord van Hem die leeft.

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
die hemel en aarde gemaakt heeft
die trouw houdt tot in eeuwigheid
en die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
van God onze Vader
en van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied Tot U, Heer, is ons hart gericht

(Gemeente gaat zitten)

Inleidende Bijbellezing Genesis 1: 1-5 en 26-31

1In het begin schiep God de hemel en de aarde. 2De aarde was woest en doods, duisternis lag over de oervloed, en over het water zweefde Gods geest.

3God zei: 'Laat er licht zijn,' en er was licht. 4God zag dat het licht goed was, en Hij scheidde het licht van de duisternis; 5het licht noemde Hij dag, de duisternis noemde Hij nacht. Het werd avond en het werd morgen. De eerste dag.

[...]

26God zei: 'Laten Wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op Ons lijken; zij moeten heersen over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles wat daarop rondkruipt.' 27God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep Hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep Hij de mensen.

28Hij zegende hen en zei tegen hen: 'Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over alle dieren die op de aarde rondkruipen.' 29Ook zei God: 'Hierbij geef Ik jullie alle zaaddragende planten en alle vruchtbomen op de aarde; dat zal jullie voedsel zijn. 30Aan de dieren die in het wild leven, aan de vogels van de hemel en aan de levende wezens die op de aarde rondkruipen, geef Ik alle groene planten tot voedsel.' En zo gebeurde het. 31God zag alles wat Hij had gemaakt: het was zeer goed. Het werd avond en het werd morgen. De zesde dag.

Gebed

Eeuwige God,

Op deze eerste dag van de week, een verwijzing naar de schepping, een verwijzing naar Pasen, de dag van de Opstanding komen wij samen.

We zijn hier als mensen die u zoeken in hun leven. Die uit het gewone leven van alle dag een moment terzijde stappen, om kracht en inspiratie op te doen. Om herinnerd te worden aan uw roeping. Om verder te kunnen.

Wil onze harten openen voor uw boodschap.

Wil onze harten zacht maken, opdat wij het al te menselijke loslaten.

Wil ons trekken naar u. Want zonder u kunnen we niet.

Amen.

Lied 162: 1 en 6 Het lied van het begin

1 In het be-gin lag de aar-de ver-lo-ren
in het be-gin in de dui-ter-nis;
God sprak zijn woord en het licht werd ge-bo-ren,
't licht dat van-daag on-ze dag nog is.

Liedboek Online

6. In het begin riep God mensen tot leven,
in het begin was het woord in hun mond.
Wat was het goed om op aarde te wonen,
wat was God blij dat de wereld bestond.

Bevestiging kerkenraadsleden

Gemeente, wij gaan nu over tot de bevestiging van nieuwe ambtsdragers.

Hun namen zijn: Martine Vredenburg-van Rossen en Peter Fransman.

Als remonstrantse gemeente weten wij ons geworteld in het Evangelie van Jezus Christus. Tijdens zijn leven op aarde, als mens tussen mensen, heeft hij ons voorgeleefd hoe wij door God bedoeld zijn. Aan ons wordt gevraagd beschikbaar te zijn voor anderen. Hiertoe moeten wij niet alleen geduld en verdraagzaamheid opbrengen, maar ook liefde en vertrouwen. Ook moeten wij zorgvuldig omgaan met hetgeen ons in vertrouwen is meegedeeld. Wij kunnen die opdracht alleen vervullen en volhouden als wij elkaar vanuit onze geloofsgemeenschap inspireren. Zo zijn wij allen verantwoordelijk voor de instandhouding en opbouw van onze geloofsgemeenschap en voor wat zij naar buiten kan betekenen.

Willen jullie, Martine en Peter, dan opstaan om te luisteren naar de vragen en daarop antwoorden in het midden van de gemeente?

- Zijn jullie bereid de gevraagde taken naar eer en geweten te vervullen en daarvan rekenschap af te leggen tegenover de gemeente?
- Beloven jullie over vertrouwelijke zaken, die jullie uit hoofde van jullie ambt worden meegedeeld, het stilzwijgen te bewaren?

Dan mag ik jullie bevestigen als leden van de kerkenraad van deze gemeente.

Daartoe zegene jullie God.

Amen.

Komt laat ons deze dag

LvdK Gezang 242

m: J.S. Bach 1736

t: V.E. Löscher

v: J. Wit

3. In 't lichaam van de Heer
tot leden uitverkoren,
zijn wij door uwe kracht
als kindren nieuw geboren.
Deel dan uw gaven uit,
wees met uw kracht nabij.
Dat ieder op zijn plaats
een levend lidmaat zij.

6. Vul aan wat ons ontbreekt,
want stukwerk is ons pogen.
En wat ons afleidt van
de vrede uit den hoge,
laat dat, verheven licht,
in vuur en wind vergaan.
Houdt Gij ons staande door
het wonder van Gods naam

Bijbellezing Johannes 1: 1-18

1In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. 2Het was in het begin bij God. 3Alles is erdoor ontstaan, zonder het Woord is niets ontstaan van wat bestaat. 4In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. 5Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen. 6Er kwam iemand die door God was gezonden; hij heette Johannes. 7Hij kwam als getuige, om van het licht te getuigen, opdat iedereen door hem zou geloven. 8Hij was niet zelf het licht, maar hij was er om te getuigen van het licht: 9het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam. 10Het Woord was in de wereld, de wereld is door Hem ontstaan en toch kende de wereld Hem niet. 11Hij kwam naar wat van Hem was, maar wie van Hem waren hebben Hem niet ontvangen. 12Wie Hem wel ontvingen en in zijn naam geloven, heeft Hij het voorrecht gegeven om kinderen van God te worden. 13Zij zijn niet op natuurlijke wijze geboren, niet uit lichamelijk verlangen of uit de wil van een man, maar uit God.

14Het Woord is mens geworden en heeft in ons midden gewoond, vol van genade en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader. 15Van Hem getuigde Johannes toen hij uitriep: ‘Hij is het over wie ik zei: “Die na mij komt is meer dan ik, want Hij was er vóór mij!”’ 16Uit zijn overvloed hebben wij allen opnieuw genade ontvangen: 17de wet is door Mozes gegeven, genade en waarheid zijn met Jezus Christus gekomen. 18Niemand heeft ooit God gezien, maar de enige Zoon, die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, heeft Hem doen kennen.

Lied 513 God heeft het eerste woord

God heeft het eerste woord

LvdK Gezang 1

m: G.M. Kremer

t: J. Wit

1. God heeft het eer - ste woord.
Hij heeft in den be - gin - ne
het licht doen o - ver - win - nen,
Hij spreekt nog al - tijd voort.

2. God heeft het eerste woord.
Voor wij ter wereld kwamen,
riep Hij ons reeds bij name,
zijn roep wordt nog gehoord.

3. God heeft het laatste woord.
Wat Hij van oudsher zeide,
wordt aan het eind der tijden,
in heel zijn rijk gehoord.

4. God staat aan het begin
en Hij komt aan het einde.
Zijn woord is van het zijnde,
oorsprong en doel en zin.

Preek

Wat bijzonder om vanmorgen hier te gast te mogen zijn. Om de preek te mogen verzorgen in een twee-op-de-kansel-dienst. Als zoon van een dominee een uitgelezen kans om - voor eventjes - in de voetsporen van mijn vader te treden. Mijn vader mocht vorige week zijn 50-jarig jubileum als dominee vieren. In die 50 jaar heeft hij ruim 4500 diensten geleid. Een enorme mijlpaal. Dit is mijn 5e preek voor de leek. Da's toch ook een mijlpaaltje. :-)

Mooi ook om voor te gaan op moederdag, terwijl mijn lieve moeder in de kerk zit. Wist u dat moederdag een kerkelijke achtergrond heeft? In vroeger tijden bestond er een 'Moeder Zondag', een kerkelijke feestdag die in Europa op de zondag voor Pasen gevierd werd. Moederdag zoals wij die kennen is in het leven geroepen door Anna Jarvis, dochter van een predikant. Op de dag dat haar moeder overleed besloot ze dat er een dag moest komen om alle moeders te eren. Ze maakte kerkleiders warm voor dit idee en het lukte om op de tweede zondag in mei 1907 in haar eigen woonplaats de eerste moederdag te organiseren. Maar Anna had grotere plannen en wilde er een

nationaal evenement van maken. Uiteindelijk wist ze de toenmalige president Woodrow Wilson er van te overtuigen om moederdag tot een nationale feestdag te maken. In 1914 was de eerste nationale moederdag in Amerika, Nederland volgde in 1925.

Mooi ook om hier opnieuw in de Remonstrantse kerk te zijn, waar mijn vrouw Mireille en ik geregeld kwamen om cantatediensten te zingen onder leiding van de onvolprezen Kees Glaubitz die hier jarenlang organist en cantor was. Prachtig vond ik dat. Kees was mijn muziekdocent op de PABO. Het type leraar dat je nooit meer vergeet, veeleisend en motiverend tegelijk. Altijd boeiende verhalen, eindeloos veel humor en ondanks alle tegenslag in zijn leven zo heerlijk levenslustig en veerkrachtig. Heel bijzonder dat je vanmorgen weer hier in ons midden bent.

Dat ik vandaag weer in de Remonstrantse kerk ben gaf ook meteen de gelegenheid om toch weer even weggezakte kerkgeschiedenis op te halen. Want dat de naamgever van deze kerk, Arminius - die ene Leidse theoloog tegenover Gomarus stond - die andere Leidse theoloog - dat weet iedereen nog wel. Maar hoe zat het ook al weer? Waarover ging de twist?

Ik zie dat u uw geheugen aan het kraken bent en het zou ontzettend leuk zijn om aan deze preek een spelelement toe te voegen. Even rondlopen om te toetsen of u vroeger goed heeft opgelet bij kerkgeschiedenis.

Maar misschien kan ik het beter gewoon vertellen. En eerlijk is eerlijk - ik moest het ook weer even opzoeken - hoewel mijn vader, hij kijkt me nu vermanend aan, me dit echt wel menigmaal heeft uitgelegd. Hun discussie ging over de 'predestinatie'. Daarin herken je het woord 'destiny', lot of bestemming. En 'pre' is 'voor', 'voorbesteding' dus. Gomarus geloofde dat God de mens al voor de geboorte had voorbestemd, had uitverkoren. Heeft bepaald wie gered wordt - naar de hemel gaat - en wie niet, zonder dat de mens daar invloed op heeft. Arminius zag het anders. Hij geloofde wel dat Gods genade nodig is, maar dat de mens ook een vrije wil heeft. Mensen konden gehoor geven aan de stem van God, of niet. Mensen hadden daarin een keus. Niet alles lag al voor de geboorte vast, volgens Arminius.

Nou, boeiende discussie voor de bijbelkring zou je zeggen, maar het conflict liep veel hoger op. Het verdeelde de protestantse volkskerk, het verdeelde het volk, het verdeelde de Staten Generaal. Een deftige commissie, de Hoge Raad en Johan van Oldenbarnevelt himself gingen zich ermee bemoeien, niets hielp.

In 1610 dienden de Remonstranten een verzoek - een remonstrantie - in bij de Staten van Holland waarin ze hun geloofsartikelen hadden samengevat. De aanhangers van Gomarus dienen op hun beurt in 1611 een 'contraremonstrantie' in, bij de Staten-Generaal. Hierin formuleren ze hun standpunt ten aanzien van de predestinatie. Ook eisen ze dat alle gelovigen instemmen met deze kerkleer. En, ze stellen dat de Staat en de Staten helemaal niet mogen beslissen over theologische zaken, dat mag alleen de kerk doen. En dus, vinden ze, moet er een nationale kerkvergadering bijeen worden geroepen, een nationale synode om te beslissen over de predestinatie-kwestie. En die kwam er. Hij duurt van 13 november 1618 tot 29 mei 1619 — jawel, een dik half jaar vergaderen - maar liefst 180 zittingen. Denk daar maar eens aan als je je tijdens een vergadering afvraagt waarom die zo lang moet duren. Meer dan honderd professoren, predikanten en politici - uit binnen- en buitenland, komen bijeen in het calvinistische bolwerk Dordrecht. En eerlijk is eerlijk, die synode, die kerkvergadering, leverde nogal wat op. De Statenvertaling, een kerkorde, de Drie Formulieren van Enigheid en... de eerste protestantse kerkscheuring. De strijd tussen de aanhangers van Arminius en de aanhangers van Gomarus werd beslist in het voordeel van Gomarus. Een landslide-victory, zouden we zeggen in de huidige politieke duiderstaal.

De Synode bepaalde dat de leer van Gomarus de officiële kerkelijke lijn zou zijn en veroordeelt de remonstrantie van de Arminianen als ketterij. Ongeveer tweehonderd remonstrantse predikanten worden uit hun ambt gezet, ze moeten de Acte van Stilstand, een preekverbod, ondertekenen. Tachtig predikanten weigeren dat. Ze gaan in ballingschap en blijven in schuilkerken preken voor remonstrantse gelovigen. In Antwerpen stichtten ze in 1619 een nieuwe kerkgemeenschap: de Remonstrantse Broederschap.

Nou, en dat is dus de reden dat we hier vanmorgen bij elkaar zijn. Wist u het nog? Komt het weer helemaal boven? Het is ruim 400 jaar geleden hoor, dus we kunnen het vanmorgen gewoon vredig houden... :-) Sterker nog, vanochtend in uw twee-op-de-kansel-dienst ziet u een Remonstrant en een Contraremonstrant in gezamenlijkheid een dienst leiden. Wie had dat 400 jaar geleden kunnen denken? Zonder meer grootmoedig en vergevingsgezind te noemen.

Hoewel - contraremonstrant... ik geloof niet dat ik mezelf tot die groep zou bekennen. Ik vraag me ook weleens af of - als we de kwestie van toen, nu voor zouden leggen in een referendum onder de protestanten - de landslide victory nu niet precies andersom zou uitpakken. Op één punt na dan: dat de Staat en de Staten zich verre moet houden van uitspraken in theologische vraagstukken.

Nou goed. Andere tijden. Terug naar de onze. In Statenvergaderingen - kan ik u vertellen - gaat het inmiddels allang niet meer over theologische vraagstukken, maar gewoon over visies en verordeningen. Over regels en over peggels.

En juist daarom is het mooi om af en toe te mogen preken. En je juist wel in vraagstukken van het geloof te mogen verdiepen. Kerk en Staat zijn dan wel gescheiden - en dat is maar goed ook - maar geloof en politiek zijn natuurlijk niet gescheiden, die hebben juist alles met elkaar van doen.

‘Laat er licht zijn,’ en er was licht. Hoe onwaarschijnlijk mooi is dat begin van de bijbel. ‘Laat er licht zijn,’ en er was licht.

In het begin - zo staat er - schiep God de hemel en de aarde. De aarde was woest en doods, duisternis lag over de oervloed, en over het water zweefde Gods geest.

God zei: ‘Laat er licht zijn,’ en er was licht. God zag dat het licht goed was, en Hij scheidde het licht van de duisternis.

Licht. Dat was het eerste dat er moest komen. Zonder licht geen leven.

En iedere scheppingsdag komt er leven bij. Tot de laatste scheppingsdag. Toen schiep God de mens.

En God - zo staat er - schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep Hij hem.

De mens als evenbeeld van God. Misschien zijn we gewend aan die tekst omdat we al zo lang naar de kerk gaan en dat al zo vaak hebben gehoord. Maar eigenlijk is het heel opmerkelijk toch? De mens als evenbeeld van God? Dat zou je op het eerste gezicht toch niet zeggen? En op het tweede en derde gezicht ook niet. Kijk eens een journaal. Eigenlijk denk je dan vooral: wat zijn mensen toch tot een onwaarschijnlijke hoop narigheid in staat. Alles behalve een evenbeeld van God toch? Handelen we niet veel vaker precies tegengesteld aan wat God van ons wil?

Zijn we niet veel vaker een tegenbeeld van God?

Ja, dat zijn wij mensen óók. Maar dat wij mensen als Gods evenbeeld geschapen zijn staat er niet voor niets. Waarin zijn we dat dan toch, Gods evenbeeld?

Ons vermogen tot liefhebben? Onvoorwaardelijk liefhebben? Ja toch - dat hebben we in ons. Zou het ons vermogen zijn om ons het lot van de ander aan te trekken, mensen te troosten en er echt te zijn voor de mensen die op ons rekenen? Ons vermogen tot barmhartigheid? Tot genade? Tot vergeving? Ons vermogen tot rechtvaardigheid? Zeker - het zijn allemaal eigenschappen in de menselijke natuur die iets weerspiegelen van de natuur van onze Schepper.

Maar de eigenschap die misschien nog wel het meest de natuur van onze Schepper weerspiegelt is ons vermogen om dingen tot stand te brengen. Onze scheppende kracht. En dat begint met het woorden te geven, door het te verbeelden, te verklanken. ‘Laat er licht zijn,’ en er was licht.

Zijn we ons eigenlijk wel voldoende bewust van die scheppende kracht? Maken we bewust genoeg gebruik van ons vermogen om dingen tot stand te brengen? Dingen te maken. Eerlijk gezegd, niet altijd.

Sterker nog, zeker in protestantse kringen is ‘geloof in maakbaarheid’ enigszins verdacht. Het wordt gezien als naïef. En hoogmoedig. Alsof we als mensen alles maar naar onze hand kunnen zetten.

En daar zit ook wat in. Een samenleving zonder tragiek, pech of pijn bestaat niet. En wie dat nastreeft raakt al snel gedesillusioneerd. Of creëert een overheid die wel heel groot en gulzig en bemoeizuchtig wordt. Of creëert een mensbeeld waarbij geluk verdienste is, en pech verwijtbaar. En

dan zijn de psychologen en zelfhulpboeken niet aan te slepen. Verdriet, pech, pijn, leed - het hoort bij het leven, niet alles is maakbaar.

En toch, vooral dát benadrukken, kan ook weer leiden tot defaitisme. Tot het houding van 'het is nu eenmaal zo'. En dat is al te comfortabel, want als het 'nu eenmaal zo is' ben je dus ook ontslagen van de verplichting om er iets aan te doen. Want ja, het is allemaal niet maakbaar.

Als wethouder en als minister ben ik begonnen met de aanpak van eenzaamheid. De eerste aanleiding was de vondst van Bep, die al 10 jaar dood in huis lag, toen ze werd gevonden. De stad was in shock en terecht. Hoe kan het dat je zo lang door niemand gemist werd. De tweede aanleiding waren de eenzaamheidscijfers van de GGD. Daaruit bleek dat meer dan de helft van de ouderen zich eenzaam voelde. Meer dan de helft.

En dus zijn we met een aanpak begonnen, een tegen eenzaamheid. We gingen eenzaamheid veel beter te signaleren, onder andere via huisbezoeken onder 75-plussers. Mensen toeleiden naar activiteiten in de wijk, zorgen dat mensen over de drempel durfden. We gingen mensen actief koppelen aan elkaar, met tal van maatjes en buddy-projecten. We gingen mensen toeleiden naar vrijwilligerswerk - omdat we weten dat juist het gevoel om weer nuttig te zijn helpt om uit dat gevoel van eenzaamheid te komen. Dat deden we niet allemaal vanuit het stadhuis hoor, een hele brede coalitie van meer dan 100 organisaties was daarbij betrokken.

De kritiek die ik kreeg toen ik startte was: veel te groot geloof in maakbaarheid. Eenzaamheid hoort nu eenmaal bij het leven. De overheid kan de eenzaamheid niet oplossen.

En dat is natuurlijk ook zo. Maar, is het niet al te gemakkelijk om het daar dan maar bij te laten? Dé eenzaamheid oplossen, dat kan niet. Maar iemands eenzaamheid doorbreken, dat kunnen we eigenlijk allemaal. Gewoon, door op iemand af te stappen. Gewoon, door te vragen hoe het is.

Gewoon, door te zeggen: doe je mee?

En waarom zou de overheid dan níet organisaties en mensen bij elkaar brengen om die beweging tot stand te brengen?

'Laat er licht zijn,' en er was licht. Je hoeft je niet neer te leggen bij de dingen zoals ze zijn.

Zo heb ik altijd mijn werk willen doen. Als wethouder hier in Rotterdam heb ik me altijd afgevraagd: waarom zouden we ons er eigenlijk bij neerleggen dat in een stad als Rotterdam zoveel kinderen met lagere onderwijsresultaten van school gaan dan elders? Waarom zouden we ons erbij neerleggen dat er zoveel huiselijk geweld is? Als minister. Waarom zouden we ons erbij neerleggen dat het zo lastig is om als samenleving op een solidaire manier door die corona crisis te komen? Waarom zouden we ons erbij neerleggen dat een betaalbare woning voor zoveel mensen onbereikbaar is geworden?

Je hoeft je niet neer te leggen bij de dingen zoals ze zijn. Vrijwel niets is echt beleidsresistent, vrijwel geen enkel probleem is echt bestand tegen het oplossend vermogen van mensen, vrijwel niets kan niet gemaakt worden. Er is werk te doen, we hebben een taak. We hebben onze scheppingsopdracht te vervullen. We mogen het als onze roeping zien.

Het domein waar mensen hun van God gegeven scheppende kracht misschien wel het meest tot uiting hebben gebracht is de medische wetenschap. Wat er gecreëerd is aan behandelingen en medicatie - het is werkelijk heel bijzonder. Aandoeningen die tot niet zo lang geleden vrijwel zeker tot een fatale afloop zouden leiden, zijn inmiddels gewoon behandelbaar. Infectieziekten die vroeger duizenden mensenlevens eisten, zijn inmiddels ongevaarlijk.

Tuberculose was lange tijd wereldwijd een van de dodelijkste infectieziekten. In de 19e en begin 20ste eeuw stierven miljoenen mensen aan deze ziekte. In Nederland was TBC in de eerste helft van de vorige eeuw de dodelijkste ziekte. Dankzij vaccinatie en antibiotica komt TBC in Nederland nog maar heel weinig voor.

En toch is juist ook in dit domein de discussie over de grenzen van menselijk ingrijpen nooit ver weg. We moeten niet op de stoel van God willen zitten, wordt dan gezegd. En dat moeten we inderdaad ook niet. Dus ja, er zijn wel degelijk medische interventies mogelijk die je om ethische redenen niet zou moeten willen.

Maar - het is niet Bijbels om ons te vereenzelvigen met onze destiny, ons lot. God is niet het lot. God wil een bondgenoot zijn tegen het lot. Zoals Hij dat was toen hij het Joodse volk uit Egypte bevrijdde. Zoals Hij David nabij was toen hij opstond tegen Goliath. Zoals Hij met Job was in zijn schier eindeloos lijden. God is niet het lot.

God is een bondgenoot van mensen die Hij naar Zijn evenbeeld heeft geschapen. Mensen met het intellect, de inventiviteit, het voorstellingsvermogen - om dingen te creëren, tot stand te brengen, te scheppen. Wij mogen - nee, wij moeten - die vermogens, onze scheppingskracht dus inzetten ten goede.

‘Laat er licht zijn,’ en er was licht. Het is onze scheppingsopdracht om ons niet neer te leggen bij de dingen zoals ze zijn.

Wat ik zo mooi vind is de kracht van taal, van het woord.

God zei: ‘Laat er licht zijn,’ en er was licht. Door het woorden te geven, door het te verbeelden, te verklanken wat er moet komen. De zeggingskracht van het woord, de scheppingskracht van taal is onweerstaanbaar. God zei: ‘Laat er licht zijn,’ en er was licht.

En Johannes zegt het zo: “In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. Het was in het begin bij God. Alles is erdoor ontstaan, zonder het Woord is niets ontstaan van wat bestaat.

Aan iets dat bestaat is iets vooraf gegaan: het Woord. Taal heeft een scheppende kracht. Met taal kunnen we dingen maken. Met taal kunnen we bouwen, aan de toekomst, aan relaties, aan vertrouwen. Met taal kunnen we mensen bemoedigen, inspireren, boven zichzelf laten uitstijgen. Met taal kunnen we heel maken wat kapot is, troosten, liefhebben. De constructieve kracht van taal is gigantisch.

Net zo waar is het tegenovergestelde. Taal kan ook kapotmaken. Door woorden kunnen relaties stuk gaan. Ook de destructieve kracht van taal is groot.

Dat zien we maar al te vaak in ons eigen leven, laten we eerlijk zijn. Hoe vaak horen we onszelf geen dingen zeggen die helemaal niet constructief zijn, die helemaal niet helpen om te bouwen, dingen die anderen niet groter maken maar kleiner.

Taal heeft ook een destructieve kracht. Helaas zien we op het wereldtoneel daarvan alle dagen het bewijs. Met dreigende taal wordt onze vrede en veiligheid op het spel gezet. Met lompe taal worden verhoudingen stukgemaakt. Met brute taal wordt onrecht goedgepraat. En ook op het nationale toneel wordt taal vaak niet gebruikt om orde te bevorderen maar om chaos te creëren, niet om in te sluiten maar om uit te sluiten, niet om groot te maken maar om klein te krijgen. Domme taal, cynische taal, giftige taal.

Het ontbreekt ons aan een groot verhaal. Een groot verhaal waar we in kunnen geloven, een groot verhaal waar wervingskracht vanuit gaat, een groot verhaal dat verbindt. Een groot verhaal dat onze eigen particuliere belangetjes weet te overstijgen en ons warm weet te maken voor een belang dat groter is dan onszelf.

De afgelopen herdenkingsdagen in mei hebben we in Zeeland meermaals stilgestaan bij de beroemde Four-freedoms speech van die Amerikaanse president met Zeeuwse roots - Franklin Delano Roosevelt. De oorlog in Europa woedde hevig. Roosevelt wilde met zijn state of the union de politieke en publieke opinie rijp maken voor de onvermijdelijke strijd die in het verschiet lag: deelname aan de Tweede Wereldoorlog. Roosevelt sprak niet over tanks of troepen. Maar over hoop en verantwoordelijkheid. Over 4 vrijheden, waar iedereen ter wereld, waar ook ter wereld recht op had. De freedom of speech and expression, de freedom of religion, de freedom from fear en de freedom from want. Hij vertelde niet waartegen gevochten moest worden, maar waarvóór. Iedereen

had recht op vier essentiële vrijheden. Dat grote verhaal bracht de Amerikanen in beweging. En dat bracht Europa vrijheid.

Winston Churchill deed hetzelfde. Hij wist zijn regering, het parlement, de Engelsen te overtuigen dat een groot offer, zo nodig het ultieme offer, gebracht moest worden voor het behoud van vrijheid, gerechtigheid en democratie. In het Britse Lagerhuis sprak hij in zijn eerste speech als prime minister de beroemde woorden: You ask, what is our aim? I can answer in one word: It is victory, victory at all costs, victory in spite of all terror, victory, however long and hard the road may be; for without victory, there is no survival. Overwinning tegen elke prijs. Dat was zijn grote verhaal. En dat bracht de Engelsen in beweging. En Europa de vrijheid.

Na de oorlog was de diepe overtuiging: dit nooit weer. En zo werd ‘nooit meer oorlog’ het grote verhaal dat leidde tot intensieve europees samenwerking, uitmondend in de Europese Unie zoals we die vandaag de dag kennen. Vrede, voorspoed, de beeldvorming mag soms anders zijn en kritiek is ook zeker mogelijk, maar de europees samenwerking die is voortgekomen uit het grote verhaal van ‘nooit meer oorlog’ is een ongekend succesverhaal.

Wat is ons Grote Verhaal? Het lijkt er niet te zijn. En waarom eigenlijk niet? Komt het door de individualisering - misschien wel het grote verhaal van de afgelopen decennia - maximale zelfverwezenlijking voor iedereen, heeft dat er oeg geleid dat we niet meer in grote gemeenschappelijke verhalen geloven? Komt het door de kakofonie aan verhalen die zich iedere dag, terwijl we scrollen op social media, aan ons netvlies opdringen? Is het omdat de politiek niet in staat is om tot een groter verhaal te komen dan de waan van de dag en de kiezersgunst in de eerstvolgende peiling?

Ik denk dat we snakken naar een groot verhaal. Een verhaal dat ons richting, doel en zin geeft. Een verhaal dat ons helpt om de dingen die gebeuren in een zingevend verband te zien...

En toch, Christenen mogen zich onderdeel weten van een groot verhaal. Het grote verhaal van een liefhebbende God. Een God die ons gemaakt heeft, geschapen naar Zijn beeld. En, zoals Johannes het zegt: het Woord is mens geworden en heeft in ons midden gewoond, vol van genade en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien. In Zijn spoor mogen wij gaan. Zijn grote verhaal moet ons in beweging zetten. Ons niet neerlegend bij de dingen zoals ze zijn, omdat het onze scheppingsopdracht is om de de dingen ten goede te keren. Ons niet neerlegend bij het lot, omdat we in God een bondgenoot hebben tegen het lot. Ons gedragen wetend door een God die ons altijd nabij is.
Amen.

Stilte

Orgelspel

Voorbeden en stil gebed, afgesloten met gezamenlijk gebeden 'Onze Vader (oec. versie)'

Tijdens de voorbeden 367b

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Eeuwige God,

Vanuit de stilte willen we u bidden. Vanuit de stilte waar, als we goed luisteren, uw woord nog steeds klinkt. Uw woord dat de wereld geschapen heeft, uw woord dat ons tot aanzijn heeft gebracht, uw woord tot ons, telkens opnieuw, oproept om wat van ons leven te maken.

Geef ons oren die horen, ogen die zien en handen die doen.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Geef het ons, o God om om te zien naar onze medemens. Om onze verantwoordelijkheden op te nemen. Om in geweten ons werk te doen, ook als er mensen om ons heen zijn, die onze oprechtheid bevragen. Geef ons de moed om voort te gaan op het pad dat u ons wijst, om onze roeping te blijven volgen, ondanks tegenstand.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Ontferm u over uw mensen en hun noden. Draag de mensen die verantwoordelijkheid dragen. Die ons besturen en namens ons hun werk doen. Ontferm u over uw wereldkerk en allen die daar leiding in hebben. Zonder u kunnen wij niet.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

In stilte willen we u bidden voor alles wat een ander niet voor ons bidden kan. We bidden u, omdat we geloven, dat u naar ons luistert.

[...]

In verbondenheid met uw kerk van alle plaatsen en tijden bidden we met de woorden van Jezus:

Onze Vader die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd;

Uw Koninkrijk kome;

Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

En vergeef ons onze schulden,

Zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;

En leid ons niet in verzoeking,

Maar verlos ons van de boze.

Want van U is het Koninkrijk

En de kracht en de heerlijkheid

In eeuwigheid.

Amen.

Mededelingen en collecte

De eerste collecte in de dienst is bestemd voor het OKD van de Stichting Exodus

Het OKD (het Ouders, Kinderen en Detentieprogramma van de Stichting Exodus) maakt bezoeken mogelijk van kinderen (3-16 jaar) aan hun gedetineerde ouder.

Het OKD is in eerste instantie bedoeld voor het kind. In de penitentiaire inrichting kan het kind zonder andere volwassen familieleden op een ongedwongen wijze spelen en praten met zijn/haar gedetineerde ouder.

Bloemen voor de twee bevestigde leden van de kerkenraad.

De gastspreker van vanmorgen, Hugo de Jonge.

En onze koster Ed Stevens die vandaag 80 jaar is geworden.

De traktatie bij de koffie en de thee na afloop is ter ere van hem.

(Gemeente gaat staan)

Slotlied 223 (LvdK 973) De aarde is vervuld

De aarde is vervuld

LvdK Gezang 223

m: F.A. Mehrrens

t: W. Barnard

1. De aar - de is ver - vuld
van goe - der - tie - ren - heid,
van god - de - lijk ge - duld
en god - de - lijk be - leid.

2 Gods goedheid is te groot
voor het geluk alleen,
zij gaat in alle nood
door heel het leven heen.

3. Zij daalt als vruchtbaar zaad
tot in de groeve af
omdat zij niet verlaat
wie toeven in het graf.

4. Omdat zij niet vergeet
wie godverlaten zijn:
de wereld hemelsbreed
zal goede aarde zijn.

5. De sterren hemelhoog
zijn door dit zaad bereid
als dienaars tot de oogst
der goedertierenheid.

6. Het zaad der goedheid Gods,
het hoge woord, de Heer,
valt in de voor des doods,
valt in de aarde neer.

7. Al gij die God bemint
en op zijn goedheid wacht,
de oogst ruist in de wind
als psalmen in de nacht.

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde.

Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschappen, haar taken in deze wereld, met haar noden.

En gaan we dan van hier naar ons huis en onze levensopdracht,
onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.

De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Amen.

Antwoordlied 978: 4

Aan U behoort, o Heer der heren

LvdK Gezang 479

m: Hamburg 1690

t: J. Wit

Laat dan mijn hart U toebehoren

en laat mij door de wereld gaan

met open ogen, open oren

om al uw tekens te verstaan.

Dan is het aardse leven goed,

omdat de hemel mij begroet.

Orgelspel